

Jubilej Zaveze.

Iz stanovanjskega odseka.

Udeleženci in udeleženci Zavezinega jubileja naj sporoče, ali si žele

1. prenočišče v hotelu,
2. prenočišče privatno,
3. prenočišče skupno (brezplačno).

Ta naznanila, ki naj tudi povedo, za koliko noči si posameznik želi prenočišča, je poslali najpozneje do 25. avgusta t. l. na naslov: Ludovik Dermelj, učitelj v Ljubljani, Gluhonemnica.

Iz banketnega odseka.

Kdor se udeleži slavnostnega banketa dne 7. septembra v hotelu Tivoli, naj prijavi svojo udeležbo najpozneje do 25. avgusta t. l. na naslov: Ludovik Dermelj, učitelj v Ljubljani, Gluhonemnica. (Cena za osebo 5 K.) Kdor se prijavi, se s tem obenem obveže, da se banketa res udeleži, oziroma — če bi se ga ne udeležil — da plača naznanjeno ceno.

6000 kron — 6000 vnebovpijočih grehov.

Klerikalna stranka je na Kranjskem razdelila vse deželne podpore učiteljstvu v znamenju najsrajnejše pristranosti, ki je niti tajila ni. Kranjski deželni zbor je nadalje dovolil še draginjsko doklado učiteljstvu, ki naj se — na predlog sedanjega zaupnika krone, dež. glavarja dr. Iv. Susteršiča — razdeli med učiteljstvo »po prevodnosti« deželnega odbora. In čisto gotovo je, da dr. Susteršič ne bi izgrešil namena svojega predloga, če bi ga formuliral s pravilno označbo: po pristranosti deželnega odbora — zakaj tako so delili vse podpore.

Ker je v Ljubljani dobilo to podporo izključno le klerikalno učiteljstvo — kakor povsod na deželi — je ljubljanski občinski svet votiral v podporo mestnemu učiteljstvu vsoto 6000 K. A glej! Proti tej podpori je protestiral klerikalni učitelj in in občinski svetovalec Jan. Nep. Jeglič in na ta način odjedel podporo svojim kolegom. Slo je na deželni odbor in na upravno sodišče!

Sedaj je prišla vsota 6000 K še enkrat na sejo ljubljanskega občinskega sveta, in na tej seji so tudi klerikalci glasovali za to podporo učiteljstvu. A glej! Čez štirinajst dni sta klerikalna občinska svetnika Kregar in Štefe s svojimi kolegi — ki so v občinskem svetu glasovali za podporo! — vložila ugovor proti lastnemu sklepu v občinskem svetu.

Kot razloge za svojo pritožbo navajata, da ne gre obremenjevati ljubljanskega mesta, ki finančno ne stoji dobro, s takimi podporami; da plačuje učitelje dežela, ki sama v izrednih slučajih potrebe daje učiteljem podpore.

Sedaj bo dal pečat temu sovražnemu činu še kranjski deželni odbor z zaupnikom krone na čelu, in stvar bo zopet romala na upravno sodišče...

Tako delo imenuje danes klerikalna stranka — politiko! Če je politika identična z uplenjenjem, potem naj bo; sicer je pa to najnemoralnejše delo, kar si ga more misliti svet; za predlog glasujejo isti ljudje, ki proti istemu predlogu pozneje rekurirajo!

To kaže skrajno političsko demoralizacijo, ki je zavlada na Kranjskem. — Vendar ne smemo pozabiti pri tem početju, da je klerikalni stranki pri nje delo-

vanju napram učiteljstvu glavna opora klerikalno učiteljstvo, ki se da izrabljati od klerikalne stranke. Slomškova Zveza je pa tista firma, ki daje absolutno vseka-ki stanovski pregrehi. Tako sta smela Jaklič in Ravnikar glasovati v deželnem zboru proti regulaciji učiteljskih plač, in tako sme Jeglič protestirati proti podporam učiteljstvu, ki jih hoče dati občina.

Pri vsem tem je pa še nekdo, ki mirno gleda vse to nemoralno početje — to je naša slavna c. kr. deželna vlada, Visoka c. kr. vlada ni imela za ljudskošolsko učiteljstvo niti enkrat še glasu, najsi se mu je godila še tako krivica in najsi bo to v državnem ali deželnem zboru. Ona pita učiteljstvo vedno in vedno le s svojimi zahtevami in bremenji; pri tem pa pozablja, da se stavba na slabem temelju vedno lahko podere — tako tudi učiteljsko tlačanstvo, ki bazira na praznih želodcih in ki mu ubijajo čuvstvo pokorščine z bičem in škorpionji v njega srca.

Danes prepušča vlada že zadnjemu postopaku v deželi več svobode in državljanjskih pravic nego učitelju.

In posledice tudi za vlado niso več daleč, zakaj nje državljanji beže iz lastne rodne domovine, nje državljanji beže iz avstrijske države!

Statistika nam kaže, da zapušča na Kranjskem posebno mlajše moško učiteljstvo vedno v večji meri svoj poklic; kdor le more, ta ubeži iz dežele. Znan nam je slučaj, da je šel učitelj s Kranjske rajši v Ameriko za časnikarja, nego bi trpel še naprej šikane klerikalno-vladne pristranosti. V zadnjem času je pa zavladala močna struja, ki samo še čaka razvoja dogodkov na Balkanu, da se potem izseli iz Avstrije — na jug.

To je višek bankerota, ki je moral zavladati v kranjskem šolstvu; če vlada tudi spričo tega dejstva ne gane niti z mezinem v prid učiteljstva, potem vse skupaj ni vredno nič drugega — nego da poginja na tak način.

Demoralizacija je upropastila že največje mogočnike.

K temu vprašanju navajamo nekaj časnikarskih glasov:

»Slovenec« piše:

Občinski svetniki S. L. S. so pisali županu g. dr. Tavčarju naslednje pismo: Proti sklepu občinskega sveta glede podpore učiteljstvu (6000 K) smo vložili ugovor na deželni odbor, ker ne vemo, kako se bo denar razdelil. Prosim vas uljudno, da nam blagovolite pojasniti, kako hočete izpeljati ta sklep. Menimo namreč, da bodo morali biti deležni tudi člani »Slomškove Zveze« podpor, ker so le-ti najpotrebnejši, ker nimajo nič ali pa prav malo stranskih dohodkov. Ako se nam da prilika, da dobimo listo onih, katerim se namerava podeliti podpora in koliko, smo pripravljeni pritožbo takoj umakniti.

»Zarja« pravi:

Ljubljanski učitelji se bodo pač morali zaljubiti v klerikalce. Morali bi imeti srca iz kamna v železnih telesih, če bi se mogli še dolgo upirati njih prijazenemu vabljenju. V deželi je članska izkaznica Slomškove Zveze že izvrstno priporočilo. Gospodje klerikalci pa hočejo poskrbeti, da postane to članstvo tudi v mestni občini čarovniško sredstvo, ki odpira vsa vrata. Preden je šel na počitnice, je sklenil občinski svet na predlog svojega člana g. Likozarja, da dovoli mesto 6000 K za podporo potrebnim učiteljem. Za predlog so glasovali tudi klerikalci. Zdej pa se pritožujejo proti sklepu — klerikalni občinski svetniki. Ali sobotni »Slovenec« poroča, da pritožba ni brezupna. Gospodje bi

se dali tudi preprostiti. Pisali so namreč županu — po »Slovenecem« viru — sledeče: »Proti sklepu občinskega sveta glede podpore učiteljstvu (6000 K) smo vložili ugovor na deželni odbor, ker ne vemo, kako se bo denar razdelil. Prosim vas uljudno, da nam blagovolite pojasniti, kako hočete izpeljati ta sklep. Menimo namreč, da bodo morali biti deležni tudi člani »Slomškove Zveze« podpor, ker so le-ti najpotrebnejši, ker nimajo nič ali pa prav malo stranskih dohodkov. Ako se nam da prilika, da dobimo listo onih, katerim se namerava podeliti podpora in koliko, smo pripravljeni pritožbo takoj umakniti.« — Seveda bodo klerikalci sedaj trdili, da stoje na straži za nepristranost in da hočejo doseči pravično razdeljevanje podpore. Kakšna je klerikalna objektivnost, pa ve vsakdo po njihovi upravi v deželnem odboru. Vresnici gre klerikalcem le zato, da dosežejo kakšno prednost za svoje pristaše in pokažejo učiteljem, da ni zanje druge pomoči, kakor vstop v »Slomškovo zvezo«. Če so bili radovedni, kako se bodo delile podpore, so imeli na občinski seji dvoji prilike, da bi bili vprašani, preden so glasovali za Likozarjev predlog. Nihče jim ne bi mogel preprečiti dodatnega predloga, ki bi bil zagotovil pravično razdeljevanje podpore. Ali tudi brez vsakega posebnega predloga se razume samo ob sebi, da mora biti način razdeljevanja pravičen. To pa se pravi, da se morajo podpore deliti po potrebi, ne pa po pripadnosti k Slomškovi ali kakšni drugi zvezi. Kako si klerikalci predstavljajo, da naj se jim da lista onih, katerim se namerava podeliti podpora, nam sploh ne gre v glavo. Kajti po našem mnenju se bodo delile podpore po veljavnem sklepu, ne pa po »listi nameravanja«. Če je dr. Tavčar že takrat, ko je šlo za prvo sklenjeno podporo, na javni seji izjavil, da ne bi bil sam delil podpor, se razume samo ob sebi da se je s tem zavezal. Torej bi imeli klerikalci pri sklepanju o podporah tudi besedo po svojih zastopnikih; zato je pritožba popolnoma neutemeljena, in pretveza objektivnosti je le pretveza. Pravi namen se pa skriva,

»Slovenski Narod« izvaja:

Že v soboto smo poročali, da so se klerikalni odborniki pritožili proti sklepu občinskega sveta ljubljanskega, s katerim se je dovolilo 6000 K za podporo potrebnim mestnim učiteljem. Obenem se je sklenilo, naj podpore iz te glavnice razdeljuje magistratni gremij, v katerem so zastopane vse stranke. Ko se je v občinskem svetu o tej stvari razpravljalo, je občinski odbornik R. Pustoslavšek vzkliknil: »Saj se bodo klerikalci tudi proti temu sklepu pritožili.« Na ta vzklika je vodja klerikalne delegacije dr. Zajec reagiral doslovno s temi besedami: »Ne, zdaj pa se ne bomo pritožili, saj se bo o podporah sklepalo v gremiju!« In klerikalci so ostali mož-beseda ter vložili v soboto pritožbo proti onim bornim 6000 kronam! In ta brezvestna banda si je drzila poslati županu dr. Ivan Tavčarju pismo, v katerem pravi dobesedno: »Proti sklepu občinskega sveta glede podpore učiteljstvu (6000 K) smo vložili ugovor na deželni odbor, ker ne vemo, kako se bo denar razdelil. Prosim vas uljudno, da nam blagovolite pojasniti, kako hočete izpeljati ta sklep...« Če suho konstatiramo, da je občinski svet izrecno izročil razdelitev podpore potrebnim učiteljem magistratnemu gremiju, v katerem so zastopane vse stranke (klerikalci po svojih odbornikih Lillegu, Kregarju in Štetetu), in da župan z ozirom na ta sklep absolutno ne more vedeti, kako bo gremij razdelil denar, potem se pač mora spoznati klerikalna hi-

navščina, nagajivost in zloba v vsej njeni nagoti! Takšno postopanje klerikalcev mora v vsakem poštenem in dostojnem človeku vzbuditi samo brezmejen stud in gnus.

Mi pravimo: Treba je silnega premagovanja, da ostane človek spričo vsega tega miren in dostojen. Poglejmo samo klerikalno nelogiko! Ako bi od 6000 K dobili svoj delež tudi Slomškariji, potem bi ne bile v nevarnosti finance ljubljanskega mesta! — Ko so sklepali klerikalci novi cestni zakon, niso mislili na materijelno stran Ljubljane, ki bo morala plačevati 200.000 K! Proti tej svoti je 6000 K bagatela! Tudi zaradi Završnice se jim Ljubljana nič ne smili. Smili se jim samo sedaj, ko naj bi dala svojemu učiteljstvu ubogih 6000 K! To ni klerikalna skrb za Ljubljano, ampak to je klerikalno sovraštvo do učiteljstva!

Prepričani smo, da bi se teh 6000 K razdelilo med učiteljstvo popolnoma nepristransko v enaki meri brez ozira na službeno stopnjo in na zasebno prepričanje — ker so podpore pač vsi potrebni in ker so vsi ljudje.

Kdor pa s svojim sovraštvom škoduje živim in trpečim ljudem, ta nima nič človeškega v sebi, Proklet bodi na vekomaj!

Slovenski javnosti.

Slovenski zdravniki v Srbiji — njim na čelu dr. Edo Šlajmer in dr. Ivan Oražen so javili v Ljubljano, da nedostaja v bolnišnicah sanitetnega materijala, obvez, zdravil itd. — Zato se obračamo do slovenske javnosti s prošnjo, da nam z zbirkami pomore, da pošljemo našim zdravnikom pomoči pri njih človekoljubnem delu. — Zbirke in prispevki naj se pošiljajo na upravništva naših dnevnikov ali pa na naslov: Hanuš Krojta, prokurist »Ljubljanske kreditne banke«.

Slovenske liste prosimo, da ponatisnejo ta poziv.

V Ljubljani, dne 25. julija 1913.

Franja dr. Tavčarjeva.

Ivan Hribar.

Vera dr. Šlajmarjeva.

25 letnica „Učiteljskega društva za postojnski šolski okraj“.

(Dalje.)

Po slavnostnem govoru, ki je bil sprejet z živahnim odobravanjem, je društveni tajnik, tovariš Rudolf Horvat, prečital ob navdušenem pritrdjevanjem navzočih

vdanostno izjavo

Njegovemu Veličanstvu. — Glasom sklepa zborovalcev je društveno predsedstvo izročilo vdanostno izjavo g. okrajnemu glavarju s prošnjo, naj jo izroči na pristojno mesto. (G. okrajni glavar je to z veseljem obljubil.)

K besedi se je oglasil župan mesta Postojne, gospod

Josip Lavrenčič,

ki je podal v svojem lepem pozdravnem govoru sliko križevega pota učiteljskega stanu v minelem in tekočem stoletju. Govoril je tako:

*) Zaradi tega patriotičnega čina je »Slovenec« društvenega predsednika, tov. Drag. Česnika, nesramno napadel.

Uredn.

LISTEK.

Šaljivi prirodo opis slovenskega učitelja.

Na skupnem zborovanju Celjskega in Šaleškega učiteljskega društva v Šoštanj dne 1. junija 1913 v svrhu dobre zabave in boljše prebave predaval pri banketu Silvester Košutnik.

(Dalje.)

Modri učitelj (Nemško: Autorenschlucker). — Ta je pogoltnil — kakor se nam rad hvali — že toliko učenjakov — namreč v njih knjižni in ne telesni izdaji — da mu naposled že eden preostaja. Tega potem citira vedno in povsod, se sklicuje nanj kakor Turek na Mohameda, ali ga deklamuje o vsaki priliki tako možato, da začnejo mlajšim učiteljem, ki imajo srečo večkrat biti navzoči v osenčju njegove osebe, vstajati lasje in veliko nagleje rasti brke. Pri konferencah in zborovanjih rad čita svoje globoko zasnovane, srednje izvedene, a visoko leteče referate, in sicer večkrat s tem uspehom, da ga izmed navzočih mučenikov ne razume živ krst. Nje-

govi vodilni stavki (teze) se navadno sprejemajo enoglasno, brez debate, ker si navzoče učiteljstvo na ta način najlažje pomaga iz zadrege in referatu zamaši zgovorna usta. Ljudem se zna najbolje prikupiti po smrti, kadar naredi prostor — manj modremu nasledniku.

Zalostni učitelj. — Ta je nekako naravno nasprotje veselega učitelja. Kadar ne nosi salonske sukne, ima na sebi vsaj obleko črne ali temne barve. Najbolje kaže gospodarjevo otožnost suknja pri svojih tožno povešenih žepih, iz katerih enega gotovo vedno gleda žepni robec. Usta in obrvi so zategnjeni navzdol, oči pa gledajo smrtnozalostno, kakor pri obstreljenem srnjaku. Kolikor kraj ga vidiš in govoriš, vedno ti plaka o brezuspešnem boju za regulacijo učiteljskih plač. Naposled, ko učiteljstvo vendar doseže kakšno draginjsko doklado, je ta tip učiteljskega ali že v penziji ali pa z doklado doseže vsaj to dobroto, da ga — ložje pokopljejo. Z nebes potem že takoj drugi dan z veseljem gleda na svoje tovariše na zemlji, ki se burno vesele mastnih doklad, katere si popolnoma pravično zaslužijo svoje ime »draginjske«, a ne zato, da bi morda uspešno pomagale učiteljstvu v boju zoper draginjo, ampak zato, ker so bile tako dra-

ge — ker so učiteljstvo stale na tisoče poklonov, na tisoče korakov in milijone bešed.

Učitelj samotar. — Ni žalosten, ni vesel, ampak silno plah. Rad se izogiblje družbe, a če sliši o zborovanju domačega učiteljskega društva, se kakor stare žene ob tresku in blisku iz strahu prekriža najmanj trikrat; pri uradnih konferencah se stiska v zadnji kot, če pa vidi tuja ali tovariša bližati se šolskemu poslopju, se skriva na podstrešje ali pa zapre v oni prostor, kamor mora vsak zemljan zahajati ob gotovih, po majki naravi predpisanih časih. Od daleč se ga spozna po nerodni kretnji, plahem pogledu, pri vratu navadno vedno kvišku privihani suknji in negotovem koraku, ki ga navidezno vedno vleče bolj nazaj, nego naprej. Če ima smolo, da pride v zakonski stan, se je navadno nesreča prigradila tako, da je žena vzela njega, a ne on nje. Sicer pa se izkaže kot prav dobra duša, kadar se ga slučajno srečno zaloti za vrat.

Kratkovidni učitelj. — On je siromak v družbi in šoli. Znancev ne pozdravlja, ker jih zaradi kratkovidnosti ne pozna, pač pa si večkrat prezračji klobuk in glavo pri popolnoma tujih osebah, ker si jih uvrščuje med znance. V šoli morajo učen-

ci v prvih klopek pisati in delati, da jih lomí krč po prstih, a v zadnjih klopek se kvarta takoj v več partijah. In ko bi kratkovidnež ne imel vsaj dobrega sluha, bi se pripetilo, da bi se na glas klical pri tej partiji »pik« in pri oni »karo« adut.

Suhi učitelj. — To vam je v telesnem oziru vzor današnjega učitelja. Ali je dolg ali ne, je vseeno, samo da je suh. Kostí ima najmanj vse, ima jih najmanj toliko, da jih svetu kaže pri belem dnevu. Današnji je on pravzaprav naš stanovski bahač v abstraktnem pomenu besede; kaže namreč: »Gola in obrana kost je delež slovenskega učiteljstva — evo jih! — gole in obrane kosti! Ponosen sem, da lahko svetu pokažem to, s čimer krmite mene in moje tovariše!« — Suh učitelj navadno ni kadilec, kar je iz osebnostnosti njegovih ozirov seveda dobro zanj; suhi učitelj-kadilec je namreč v vedni požarni nevarnosti — znal bi se užgati kakor trhlo prstje. Po smrti ima dobro to, da ne sprhni v zemlji. Še čez tisoč let bodo morda katerega popolnoma ohranjenega izkopali iz zemlje in gotovo ga bodo hoteli šteti med svetnike, samo vedeli ne bodo — kam bi ga dali v pratiko.

(Konec.)